

РЕШЕНИЕ

№ 1585

гр. София, 29.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 60 СЪСТАВ, в публично заседание на седми декември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: АНГЕЛИНА К. БОЕВА

при участието на секретаря В. Т. Е.
като разгледа докладваното от АНГЕЛИНА К. БОЕВА Гражданско дело № 20211110125956 по описа за 2021 година

Производството е образувано по искова молба, подадена от „Макроадванс“ АД, чрез юрк. М. К., срещу Н. Г. В., с която са предявени кумулативно обективно съединени искове, както следва: иск с правно основание чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 9, ал. 1 ЗПК, вр. чл. 6 ЗПФУР, вр. чл. 79, ал. 1, предл. 1, вр. чл. 240, ал. 1 ЗЗД за признаване за установено спрямо ответника съществуването на вземане на ищеца за сумата в размер на 1000 лева, представляваща главница по Договор за потребителски кредит № 42751 от 14.07.2017 г., ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение в съда до окончателното изплащане на дължимата сума; иск с правно основание чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 9, ал. 1 ЗПК, вр. чл. 6 ЗПФУР, вр. чл. 240, ал. 2 ЗЗД за признаване за установено спрямо ответника съществуването на вземане на ищеца за сумата в размер на 235,72 лева, представляваща договорна възнаградителна лихва за периода от 15.07.2017 г. до 14.07.2018 г.; и иск с правно основание чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 33 ЗПК, вр. чл. 86, ал. 1 ЗЗД за признаване за установено спрямо ответника съществуването на вземане на ищеца за сумата в размер на 265,41 лева, представляваща лихва за забава върху главницата за периода от 15.08.2017 г. до 22.09.2020 г., **както и в условията на евентуалност** иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата в размер на 1000 лева, получена от него без правно основание, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба в съда до окончателното изплащане на дължимата сума.

В исковата молба се твърди, че на 14.07.2017 г. между страните бил сключен Договор за потребителски кредит № 42751, след като ответникът кандидатствал за кредит и създал свой потребителски профил на интернет страницата www.kinti.bg. Кредиторът му изпратил електронно съобщение с условията на договора, необходимата преддоговорна информация

под формата на Стандартен европейски формуляр и общите условия за предоставяне на потребителски кредити на ищцовото дружество. След одобряване на искането кредиторът изпратил до кредитополучателя електронно съобщение, към което били прикачени договорът за потребителски кредит и приложенията към него. С натискане на бутона „Подпиши“ ответникът се съгласявал с условията на договора, приложенията към него и общите условия, а с достигане на това волеизявление до кредитора договорът се считал за сключен. След извършване на описаната процедура от ответника ищецът му отпуснал кредит в размер на 1000 лева. На 14.07.2017 г. сумата била преведена от кредитора към „Ипей“ АД, като на същата дата кредитополучателят я усвоил изцяло на каса на „Изипей“ АД срещу документ за самоличност. Ответникът следвало да върне предоставената сума, ведно с договорена възнаградителна лихва в размер на 235,72 лева на 12 месечни погасителни вноски в срок до 14.07.2018 г. Въпреки настъпването на падежа задължението не било погасено. За вземанията си ищцовото дружество депозирало заявление за издаване на заповед за изпълнение, което било уважено и била издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 410 ГПК от 19.10.2020 г. по ч. гр. д. № 46262 по описа за 2020 г. на Софийски районен съд, Второ гражданско отделение, 60 състав. Ответникът възразил в срока по чл. 414 ГПК, което наложило предявяването на настоящите иски. Ето защо моли съда да постанови решение, с което да уважи предявените иски. Претендира направените по делото разноски и юрисконсултско възнаграждение.

Исковата молба и приложенията към нея са изпратени на ответника Н. Г. В. за отговор, като в срока по чл. 131 ГПК е постъпило становище по същата чрез адв. М. Л.. Процесуалният представител оспорва изцяло предявените иски по основание и по размер. Изразява становище, че уговорената неустойка, дължима при неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение, била нищожна, тъй като в действителност представлявала възнаграждение за предоставения кредит и имала за цел заобикаляне на ограничението на чл. 19, ал. 4 ЗПК. Освен това целият договор за кредит бил недействителен на основание чл. 22 ЗПК, тъй като не бил написан на ясен и разбираем за потребителя език (чл. 10, ал. 1 ЗПК) и не съдържал информация за лихвения процент на ден (чл. 11, ал. 1, т. 20, предл. последно ЗПК). Приложеният погасителен план не бил достатъчно ясен и подробен и не съдържал изискуемите от закона реквизити. По тези съображения счита, че процесният договор бил изцяло недействителен и потребителят следвало да върне само чистата стойност на кредита. Уговорената възнаградителна лихва в размер на 41 % годишно нарушавала добрите нрави, тъй като надхвърляла трикратния размер на законната лихва, и ответникът не дължал нейното заплащане на ищеца. А тъй като кредиторът не би сключил договора за кредит без възнаградителната лихва, нейната нищожност водела до недействителност на целия договор. В този случай на основание чл. 23 ЗПК потребителят връщал само чистата стойност на кредита. Прави възражение за погасяване по давност на претенцията на ищеца за заплащане на главницата в размер на 1000 лева. Ето защо моли съда да постанови решение, с което да отхвърли изцяло предявените иски. Претендира направените по делото разноски, за които представя списък по чл. 80 ГПК.

В съдебно заседание ищецът „Макроадванс“ АД, редовно призован, не изпраща представител. Депозирана е молба от юрк. Ибрям, в която заявява, че поддържа изцяло предявените искове и оспорва наведените в отговора на исковата молба доводи като напълно неоснователни. Моли съда да постанови решение, с което да признае за установено, че ответникът дължи на ищцовото дружество описаните в исковата молба суми. Претендира направените по делото разноски, за които представя списък по чл. 80 ГПК.

В съдебно заседание ответникът Н. Г. В., редовно призован, не се явява лично, представлява се от адв. Билева. Процесуалният представител поддържа отговора на исковата молба, както и депозираното на 12.10.2022 г. становище. В хода на устните състезания адв. Симеонов изразява становище, че от представените по делото доказателства не се установявало реалното предаване на процесната сума на ответника. Освен това договорната възнаградителна лихва накърнявала добрите нрави, а без нея ищецът не би сключил договора за кредит. Последният не съдържал точното изразение на ГПР, тъй като не включвал значителната по размер неустойка за неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение. Изразява становище, че предявените искове били неоснователни и следвало да бъде приложена разпоредбата на чл. 23 ЗПК. Претендира направените по делото разноски, за които представя списък по чл. 80 ГПК.

Съдът, след като прецени по вътрешно убеждение събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, ведно с доводите и становищата на страните, приема за установено следното.

От представена по делото имейл кореспонденция между страните се установява, че на 27.06.2017 г. ответникът успешно се регистрирал в сайта на ищцовото дружество www.kinti.bg. През създадения профил на 14.07.2017 г. кандидатствал за отпускане на заем в размер на 1000 лева. Още същия ден искането на Н. В. било одобрено и от ищцовото дружество му изпратили договора за кредит, погасителния план към него, необходимата преддоговорна информация (Стандартен европейски формуляр), приложимите общи условия, както и подробни указания, които трябвало да изпълни, за да потвърди сключването на договора за кредит. Тези стъпки били изпълнени от ответника, с което между страните бил сключен Договор за потребителски кредит № 42751 от 14.07.2017 г. На посочения от ответника имейл било изпратено потвърждение от ищеца за успешното подписване на договора.

Съгласно чл. 1 от договора за кредит ищцовото дружество, в качеството му на кредитор, отпуснало на ответника, в качеството му на кредитополучател, потребителски кредит за текущо потребление в размер на 1000 лева. Н. В. от своя страна се задължил да върне получената сума на 12 анюитетни месечни вноски (от които последната изравнителна), съгласно погасителен план – Приложение № 1 към договора, с падеж на всяка 14-то число на месеца и краен срок за издължаване на кредита 14.07.2018 г. (чл. 5 от процесния договор). Усвоеният размер на предоставения кредит се олихвявал с фиксиран годишен лихвен процент в размер на 41 % (чл. 7, ал. 1 от договора за кредит), а годишният процент на разходите по кредита бил 49,65 % (чл. 9 от същия). Съгласно чл. 10 от договора

за кредит ответникът дължал неустойка с обезщетителен характер, в случай че не представи обезпечение съгласно чл. 20, ал. 2 от договора, която била в размер на 6,90 лева плюс 0,23 % от усвоения размер на кредита за първия ден на забава и 0,23 % от усвоения размер на кредита за всеки следващ ден, за който кредитът не бил обезпечен. Начислената неустойка се изплащала на падежа на всяка следваща вноска съгласно подписания между страните погасителен план (чл. 12 от договора). В клаузата на чл. 13 от договора било уговорено, че при допусната от кредитополучателя забава за погасяване в срок на която и да е месечна вноска, последният дължал отделно от договорната възнаградителна лихва по чл. 7, неустойка за просрочие, която се изчислявала върху частта от месечната вноска, съответстваща на непогасената просрочена част от главницата, и била в размер на законната лихва.

От приложения към договора погасителен план се установява, че дължимата неустойка при необезпечен кредит била в общ размер на 828 лева за целия срок на договора или по 69 лева на месец, като общата дължима сума по договора при необезпечен кредит възлизала на 2063,72 лева.

По делото са представени Общи условия за предоставяне на потребителски кредити на физически лица от „Макроадванс“ АД, приложими към процесния договор. Съгласно т. 29 от общите условия, в случай че кредитополучателят кандидатствал за кредит посредством уебсайт на кредитора, договорът за потребителски кредит се сключвал чрез средствата за комуникация от разстояние във формата на електронен документ съгласно ЗПФУР, ЗПК, ЗЕДЕП и ЗЗД. Страните се съгласявали, че с натискане на бутона „Подпиши“ кредитополучателят подписвал всички страници на договора за кредит, заедно с приложенията към него и общите условия. Съгласно т. 37 от общите условия кредитът се усвоявал еднократно по посочена от кредитополучателя банкова сметка, на която последният бил титуляр, или чрез системите на „Ипей“ АД след подписване на договора и изпълнение на всички предвидени в него условия.

От разписка за извършено плащане № 2000000130664344 от 14.07.2017 г., се установява, че на посочената дата в 17:10 ч. ищецът извършил паричен превод към Изипей по процесния договор за кредит на сумата в размер на 1000 лева, която следвало да бъде получена от ответника срещу представяне на лична карта. Преводът на сумата бил потвърден по имейл и от „Изипей“ АД. Видно от изпратен на 14.07.2017 г. в 17:10 ч. имейл, кредиторът уведомил ответника, че сумата по процесния договор за кредит била преведена, поради което можел да посети най-близкия до него клон на „Изипей“, за да я получи. От имейл, изпратен от „Изипей“ АД до ищцовото дружество на 14.07.2017 г., се установява, че на същата дата в 17:43 ч. сумата в размер на 1000 лева била изплатена в офис на „Изипей“ с получател Н. Г. В..

Допусната е по искане на ищеца съдебно-счетоводна експертиза. Заключение на вещото лице е прието от съда и не е оспорено от страните. Същото е изготвено след запознаване с материалите по делото и извършена проверка в счетоводството на ищеца. От заключението се установява, че по процесния договор за кредит нямало извършени

плащания от ответника за погасяване на дължимите суми. Поради изтичане на законовия 5-годишен срок за съхранение на разписката за изплащане на отпуснатата по кредита сума, от Изипей“ АД не можели да представям издадения в тази връзка документ. По тази причина вещото лице не можело да отговори на въпроса дали сумата била усвоена от ответника. Съдът намира, че заключението на вещото лице е пълно, ясно, обосновано и не възниква съмнение относно неговата правилност, поради което го възприема изцяло.

По делото са представени и други писмени доказателства, неотнормими към настоящия спор.

От така установената фактическа обстановка съдът прави следните правни изводи.

За основателността на предявения иск по чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 9, ал. 1 ЗПК, вр. чл. 6 ЗПФУР, вр. чл. 79, ал. 1, предл. 1, вр. чл. 240, ал. 1 ЗЗД следва да бъдат установени следните предпоставки: наличието на валидно облигационно отношение, възникнало между страните по силата на Договор за потребителски кредит № 42751 от 14.07.2017 г. и обвързващо ответника през процесния период; усвояване на предоставената сума от ответника в пълен размер и настъпване на изискуемостта на претендираното вземане.

Съгласно чл. 6 ЗПФУР договор за предоставяне на финансови услуги от разстояние е всеки договор, сключен между доставчик и потребител като част от система за предоставяне на финансови услуги от разстояние, организирана от доставчика, при която от отправянето на предложението до сключването на договора страните използват изключително средства за комуникация от разстояние – едно или повече. Разпоредбата на чл. 18, ал. 2 ЗПФУР предвижда, че за доказване предоставянето на преддоговорна информация, както и на изявления, отправени съгласно този закон, се прилага чл. 293 ТЗ, а за електронните изявления – Законът за електронния документ и електронния подпис. В настоящия случай кореспонденцията между кредитодателя и кредитополучателя е била изцяло електронна. За установяване наличието на валидно възникнало облигационно отношение между тях бяха представени имейл кореспонденция между страните и договор за потребителски кредит № 42751 от 14.07.2017 г. – на хартиен и на електронен носител. Съгласно чл. 3, ал. 1 от Закона за електронния документ и електронния подпис (ЗЕДЕП, сега с ново наименование – Закон за електронния документ и електронните удостоверителни услуги), в редакцията му към 14.07.2017 г., електронен документ е електронно изявление, записано върху магнитен, оптичен или друг носител, който дава възможност да бъде възпроизвеждано. Законът придава значение на подписан документ само на този електронен документ, към който е добавен квалифициран електронен подпис (чл. 13, ал. 3 ЗЕДЕП – в редакцията му към 14.07.2017 г.), но допуска страните да се съгласят в отношенията помежду си да придадат на обикновения електронен подпис стойността на саморъчен (чл. 13, ал. 4 ЗЕДЕП). Съгласно чл. 13, ал. 1 ЗЕДЕП електронен подпис е всяка информация в електронна форма, добавена или логически свързана с електронното изявление, за установяване на неговото авторство. Когато посочените предпоставки са налице, създаден е подписан електронен документ. Неговата доказателствена сила е такава, каквото законът признава на подписания писмен

документ. Ако се касае за частен документ, той се ползва с такава сила само за авторството на изявлението (чл. 180 ГПК). Ако изявлението съставлява признание на неблагоприятни за автора обстоятелства, това увеличава доказателствената стойност на документа, но не му придава материална доказателствена сила, каквато имат само подписаните официални документи (чл. 179, ал. 1 ГПК). Независимо че електронното съобщение, несъдържащо квалифициран електронен подпис не се ползва с формална доказателствена сила, то не е „правно нищо“, не е тъждествено на пълна липса на волеизявление (вж. *Решение № 70 от 19.02.2014 г. по гр. д. № 868/2012 г., IV Г.О., ВКС, Определение № 169 от 06.04.2017 г. по ч. т. д. № 672/2017 г., I Т.О., ВКС, Определение № 527 от 21.11.2018 г. по т. д. № 1278/2018 г., I Т.О., ВКС*).

Ответникът създал свой профил в сайта на ищцовото дружество www.kinti.bg, от който е попълнил и подал искане за отпускане на кредит, съдържащо цялата необходима лична информация на Н. В. (неоспорена в хода на производството) – три имена, ЕГН, номер на лична карта, дата на издаване и постоянен адрес, за установяване на авторството на изявлението. При тези данни, съобразявайки цитираната съдебна практика и като взе предвид клаузата на т. 33, изр. последно от общите условия на „Макроадванс“ АД, която предвижда, че договорът за кредит се счита за сключен след получаване на изявлението на кредитополучателя за сключване на договора и потвърждение от страна на кредитора, настоящият съдебен състав намира, че между ответника и „Макроадванс“ АД е възникнало валидно облигационно отношение. Същото било породено от сключения между тях Договор за потребителски кредит № 42751 от 14.07.2017 г., по силата на който ищецът, в качеството му на кредитодател, се задължил да предостави на ответника, в качеството му на кредитополучател, при условията на договора кредит в размер на 1000 лева, а кредитополучателят се задължил да върне получената сума, ведно с договорна лихва в размер на 235,72 лева на 12 равни месечни погасителни вноски в срок до 14.07.2018 г. Сключеният договор за потребителски кредит представлява частен диспозитивен документ, подписан от страните по него. Доколкото не са релевирани пороци при образуването и изявата на волята на страните, доказано е по делото, че същите са направили изявление за поемане на задълженията по договора при договорените условия и срокове. Направените в тази насока възражения от процесуалния представител на ответника в негова молба-становище от 12.10.2022 г. са неоснователни.

От приетите по делото писмени доказателства се установява безспорно и обстоятелството, че кредитодателят е изпълнил задължението си да предостави на кредитополучателя необходимата информация съгласно чл. 8 – 10 ЗПФУР. Видно от представената имейл кореспонденция между страните, още при създаването на профил в сайта на ищцовото дружество, както и след това – при одобряване на изпратеното искане за отпускане на кредит, на разположение на ответника била предоставена цялата необходима информация – стандартен европейски формуляр за предоставяне на информация за потребителските кредити, договорът за кредит с приложение № 1 към него – погасителния план и общите условия към договора за кредит, приети от ответника с натискане на бутона

„Подпиши“.

На следващо място, от представените по делото разписка за извършено плащане № 2000000130664344 от 14.07.2017 г. и имейл, изпратен от „Изипей“ АД до ищцовото дружество на 14.07.2017 г., се установява втората предпоставка за основателност на предявения иск за главницата, а именно усвояване на предоставената сума в размер на 1000 лева от ответника. И в двата документа изрично е посочено, че тази сума се изплаща на основание процесния договор за кредит. Макар самата разписка за получаване на сумата от ответника да не се пази от „Изипей“ АД поради изтичане на нормативно определения 5-годишен срок за нейното съхранение, в изпратения на 14.07.2017 г. до ищцовото дружество имейл изрично е потвърдено, че преведената сума в размер на 1000 лева е била изплатена в офис на „Изипей“ на Н. Г. В.. Доколкото сумата може да бъде получена само лично от ответника, срещу представяне на лична карта и при съвпадане на данните от нея с тези, посочени от ищеца при извършване на превода на отпуснатата сума, то се налага категоричният извод, че кредитът е бил усвоен в пълен размер именно от Н. В.. Следователно и доколкото съгласно чл. 240, ал. 1 ЗЗД договорът за заем е реален договор и се сключва в момента на получаване на сумата от заемополучателя, то с изтегляне на преведената сума в размер на 1000 лева за ответника е възникнало задължението да я върне, ведно с договорената възнаградителна лихва, в предвидените в договора за потребителски кредит условия и срокове. Падежът на задължението е настъпил окончателно на 14.07.2018 г., когато е следвало да бъде погасена последната, 12-та месечна вноска.

Не се спори по делото, че сключеният между страните договор за потребителски кредит се регламентира от нормите на Закона за потребителския кредит (обн. ДВ, бр. 18 от 05.03.2010 г.). С оглед наведените в отговора на исковата молба възражения за недействителност на процесния договор на специалните основания, предвидени в чл. 22 ЗПК, и предвид служебното задължение на съда да следи за наличие на неравноправни клаузи, за което страните са уведомени с определението за насрочване, следва да бъде отговорено на въпроса дали същият валидно ги е обвързвал през исковия период. Настоящият съдебен състав намира за основателно възражението на ответника за недействителност на процесния договор за паричен заем поради противоречие с императивното изискване на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, а именно договорът да съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин. В чл. 9 от договора за кредит е посочено, че годишният процент на разходите бил 49,65 % и се изчислявал съгласно Закона за потребителския кредит. Нито в договора обаче, нито в приложимите общи условия са посочени допусканията, при които е изчислен този процент. Освен това при внимателен прочит на посоченото в погасителния план – приложение № 1 към договора за кредит се установява, че реалният размер на годишния процент на разходите и общата сума, дължима от потребителя, са многократно по-големи от предвиденото в договора. В така определения

ГПР от 49,65 % е включена единствено договорната възнаградителна лихва. Настоящият съдебен състав намира, че в посочения показател следва да бъде включена и уговорената неустойка за непредоставяне на обезпечение. Същата е разход по кредита, и то значителен (почти равен на главницата), който е следвало да намери отражение в годишния процент на разходите – индикатор за общото оскъпяване на кредита по смисъла на чл. 19, ал. 1 ЗПК. Този извод се налага от легалното определение на понятието „общ разход по кредита за потребителя“, дадено в § 1, т. 1 ДР ЗПК, съгласно което това са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат от прилагането на търговски клаузи и условия. Формално сумата в размер на 828 лева е уговорена като неустойка за неизпълнение на предвидено в договора задължение за предоставяне на обезпечение, което попада в приложното поле на чл. 19, ал. 3, т. 1 ЗПК. Реално обаче става въпрос за получаване на имуществена облага от страна на кредитора, респ. извършване на допълнителни разходи от страна на длъжника, които са пряко свързани с отпуснатия кредит, без кредиторът да престира нещо в замяна. Плащането на този разход от страна на потребителя е разделено на месечни вноски, добавени към месечните вноски за погасяване на главницата по кредита. Разходът е бил предварително известен на кредитора и е трябвало да бъде заплатен от потребителя. При тези данни съдът намира, че уговорената неустойка също следва да бъде включена в общия размер на годишния процент на разходите, който в този случай би бил в размер на 351,83 % – стойност, съществено различаваща се от посочените в договора 49,65 %. Следователно, макар формално договорът да съдържа някакъв годишен процент на разходите, същият не отговаря на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, тъй като не включва всички ангажменти, договорени между кредитора и потребителя. Целта на посочената разпоредба е на потребителя да бъде предоставена пълна, точна и максимално ясна информация за разходите, които ще извърши по кредита, за да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи. Формалното посочване в договора на годишен процент на разходите, който е определен, така че да е в императивните граници на чл. 19, ал. 4 ЗПК, не означава спазване на изискването по чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. И това е така, защото определеният в приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 ЗПК начин, към който препраща разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, представлява формула, в която съществен елемент са плащанията на разходите по кредита. Невключването на всички разходи по кредита в посочения в договора ГПР означава нарушение на императивната разпоредба на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, тъй като цитираният в договора процент не е изчислен по определения в приложение № 1 начин.

Съгласно чл. 22 ЗПК, когато не е спазено изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, договорът за потребителски кредит е недействителен. Настоящият съдебен състав намира, че процесният договор не отговаря на императивното изискване по чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК,

поради което и на основание чл. 23 ЗПК потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. По точното прилагане на разпоредбата на чл. 23 ЗПК с няколко решения на Върховния касационен съд съдебната практика беше уеднаквена в следния смисъл: договорът за потребителски кредит е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане, с изключение на договорите за предоставяне на услуги или за доставяне на стоки от един и същи вид за продължителен период от време, при които потребителят заплаща стойността на услугите, съответно стоките, чрез извършването на периодични вноски през целия период на тяхното предоставяне. При недействителност на договора, съгласно разпоредбата на чл. 23 ЗПК потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. Ако тази недействителност се установи в производство по предявен иск по чл. 79 ЗЗД, съдът следва да установи с решението си дължимата сума по приетия за недействителен договор за потребителски кредит, доколкото ЗПК е специален закон по отношение на ЗЗД и в цитираната разпоредба на чл. 23 ЗПК е предвидено задължението на потребителя за връщане на чистата сума по кредита. Това следва от характеристиката на договора за потребителски кредит, посочена по-горе, и задължението за периодичност за връщането на сумата. Ако се приеме, че установяването на дължимостта на чистата сума по получения кредит и осъждането на потребителя за нейното връщане следва да се извърши в отделно производство по предявен иск с правно основание чл. 55 ЗЗД, би се достигнало до неоснователно обогатяване за потребителя, предвид изискуемостта на вземането по недействителен договор, в частност при нищожен договор за потребителски кредит и позоваване от страна на потребителя на изтекла погасителна давност. Това би противоречало на принципа за недопускане на неоснователно обогатяване, в какъвто смисъл е и въвеждането на разпоредбата на чл. 23 ЗПК в специалния ЗПК. В този смисъл са *Решение № 50056 от 29.05.2023 г. по т. д. № 2024/2022 г., I Т.О., ВКС, Решение № 50259 от 12.01.2023 г. по гр. д. № 3620/2021 г., III Г.О., ВКС, Решение № 50174 от 26.10.2022 г. по гр. д. № 3855/2021 г., IV Г.О., ВКС, Решение № 60186 от 28.11.2022 г. по т. д. № 1023/2020 г., I Т.О., ВКС.*

Съобразявайки цитираната съдебна практика и с оглед приетата недействителност на процесния договор за потребителски кредит, съдът намира, че ответникът дължи връщане на кредитора само на чистата стойност на кредита, която е в размер на 1000 лева. От заключението на съдебно-счетоводната експертиза се установява, че ответникът не е извършвал плащания за погасяване на задълженията си към ищеца. Следователно, претенцията на кредитора за главницата се явява основателна за сумата в размер на 1000 лева. Поради това следва да бъде разгледано направеното в отговора на исковата молба възражение за погасяване на вземането по давност. Съгласно трайно установената съдебна практика при договора за заем е налице неделимо плащане. В случай че е уговорено връщането на сумата да стане на погасителни вноски на определени дати, както е в настоящия случай, това не превръща тези вноски в периодични плащания, а представлява

уговорка за изпълнение на задължението на части. Това становище съответства изцяло и на дадените в Тълкувателно решение № 3 от 18.05.2012 г. по тълк. д. № 3/2011 г., ОСГТК, ВКС задължителни разяснения относно съдържанието на понятието „периодични плащания“ по смисъла на чл. 111, б. „в“ ЗЗД. Последните, макар да са породени от един и същ факт, са относително самостоятелни и периодичността е характерна за престациите и на двете страни по договора. По отношение на договора за кредит това изискване не е налице, тъй като нито задължението на кредитора за предоставяне на уговорената сума, нито задължението на длъжника за връщането ѝ е повтарящо се. Договореното връщане на заема на погасителни вноски представлява по своята същност съгласие на кредитора да приеме изпълнение на основното задължение на длъжника на части – аргумент за противното основание от чл. 66 ЗЗД. Затова в този случай е приложим общият петгодишен давностен срок по чл. 110 ЗЗД (вж. *Решение № 38 от 26.03.2019 г. по т. д. № 1157/2018 г., II Т.О., ВКС, Решение № 261 от 12.07.2011 г. по гр. д. № 795/2010 г., IV Г.О., ВКС, Решение № 28 от 05.04.2012 г. по гр. д. № 523/2011 г., III Г.О., ВКС, Решение № 103 от 16.09.2013 г. по т. д. № 1200/2011 г., II Т.О., ВКС*).

На следващо място, съгласно чл. 114, ал. 1 ЗЗД давността започва да тече от деня, в който вземането е станало изискуемо. В тази връзка в *Решение № 45 от 17.06.2020 г. по т. д. № 237/2019 г., II Т.О., ВКС* е прието, че началният момент на течението на давността е свързан с изискуемостта на съответната погасителна вноски, а не с датата на уговорения краен срок за погасяване на кредита. Съгласно разяснителната част на Тълкувателно решение № 3 от 18.05.2012 г. по тълк. д. № 3/2011 г., ОСГТК, ВКС погасителната давност е установена в обществен интерес и целта е да се стимулира своевременното упражняване на субективните граждански права. Посочено е, че чрез този институт на кредитора се отнема възможността да иска принудително осъществяване на своето право. Тя служи за гарантиране на правната сигурност, като допринася за бързото развитие и уреждане на гражданските правоотношения, което е в интерес на всички. Въз основа на така даденото тълкуване в задължителната практика на ВКС относно целите на института на погасителната давност и предвид обстоятелството, че погасителната давност е свързана с бездействие на кредитора – неупражняване на негово субективно право, за което същият може да търси изпълнение, в цитираното решение е прието, че на основание чл. 114 ЗЗД началният момент на течението на давностния срок винаги е свързан с изискуемостта на вземането на кредитора, тъй като това е моментът, от който той може да търси изпълнение. С оглед на това неупражняването на правото в рамките на давностния срок води до погасяване на правото на принудително изпълнение. Когато вземането на банката (или друг кредитор) по кредита е разсрочено на отделни погасителни вноски, изискуемостта на съответната част от главницата настъпва в различни моменти по съгласие на страните, което има силата на закон между тях. За съответната част от главницата изискуемостта настъпва с изтичането на срока за плащането ѝ, от който момент за тази част кредиторът може да търси изпълнение, включително и по съдебен ред, поради което бездействието му се санкционира с течение на давностния срок по отношение на тази част от вземането по кредита. Да се приеме противното означава да не се зачете волята на страните по договора относно

различната изискуемост на частите от главницата по всяка от дължимите вноски и свързаното с нея течение на давността. В случая не става въпрос за предложено частично изпълнение от страна на длъжника без съгласието на кредитора, а за разсрочено изпълнение на главницата по кредита, за което страните са постигнали съгласие още при сключването му или с допълнително споразумение. Ето защо не може да се приеме, че от една страна, кредиторът има право да търси изпълнение от изискуемостта за съответната част от вземането, но от друга страна, бездействието му да го направи не води до течение на давностния срок за тази част от вземането. Предвид изложеното в цитираното съдебно решение съставът на ВКС е дал следния отговор на поставения материалноправен въпрос: „Началният момент, от който започва да тече давностният срок за вземания за главница по погасителни вноски по договор за кредит, е моментът на изискуемостта на съответната вноски.“

Освен цитираната по-горе задължителна съдебна практика следва да бъде взета предвид и разпоредбата на чл. 116, б. „б“, предл. 1 ЗЗД, съгласно която давността се прекъсва с предявяване на иск. А съгласно чл. 422, ал. 1 ГПК искът за съществуване на вземането се смята предявен от момента на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение, когато е спазен срокът по чл. 415, ал. 4 ГПК. В настоящия случай заявлението е подадено на 25.09.2020 г. Следователно, петгодишната давност е изтекла за тези погасителни вноски в частта за главницата, чиято изискуемост е настъпила преди 25.09.2015 г. Доколкото процесният договор за потребителски кредит е бил сключен на 14.07.2017 г. и падежът на първата погасителна вноски е настъпил на 14.08.2017 г., то съдът намира, че няма погасени по давност вноски за главницата. Направеното в тази насока възражение в отговора на исковата молба не може да бъде уважено.

Следователно, предявеният иск по чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 9, ал. 1 ЗПК, вр. чл. 6 ЗПФУР, вр. чл. 79, ал. 1, предл. 1, вр. чл. 240, ал. 1 ЗЗД се явява основателен и следва да бъде уважен изцяло, ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение в съда до окончателното изплащане на дължимата сума. Изцяло неоснователни се явяват акцесорните иски по чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 9, ал. 1 ЗПК, вр. чл. 6 ЗПФУР, вр. чл. 240, ал. 2 ЗЗД и по чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 33 ЗПК, вр. чл. 86, ал. 1 ЗЗД, които следва да бъдат отхвърлени изцяло.

Доколкото предявеният от ищеца иск за главницата е приет от съда за основателен, не се е сбъднало вътрешно процесуалното условие за разглеждане на предявения в условията на евентуалност иск по чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД.

По отношение на разноските:

В депозираното на 06.12.2022 г. становище процесуалният представител на ищеца е направил искане за присъждане на направените по делото разноски, като е представил списък по чл. 80 ГПК. В заповедното производство ищцовото дружество е извършило разноски в общ размер на 96,58 лева, от които 46,58 лева за внесена държавна такса и 50 лева за юрисконсултско възнаграждение. Така присъдените разноски не са оспорени от

ответника, а и същите са в минимален размер. В исковото производство разноските са следните: 119,98 лева за довнесена държавна такса, 300 лева за депозит за вещо лице и 100 лева за юрисконсултско възнаграждение, изчислено съгласно чл. 78, ал. 8 ГПК, вр. чл. 37 от Закона за правната помощ, вр. чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащането на правната помощ. С оглед изхода на настоящия спор и предвид приетото в т. 12 от Тълкувателно решение № 4 от 18.06.2014 г. по тълк. д. № 4/2013 г., ОСГТК, ВКС, ответникът Н. Г. В. следва да бъде осъден да заплати на ищцовото дружество сумата в общ размер на 349,77 лева, представляваща направените в заповедното и в исковото производства разноси за внесена държавна такса, депозит за вещо лице и юрисконсултско възнаграждение съразмерно с уважената част от исковете.

Процесуалният представител на ответника – адв. М. Л. е поискал присъждане в негова полза на дължимото за настоящото производство адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв. Съгласно посочената разпоредба адвокатът може да оказва безплатно адвокатска помощ и съдействие на материално затруднени лица. Това му право е установено със закон. В този случай е налице изключение от правилата за присъждане на разноси, установени в чл. 78 ГПК и изискващи от страната да докаже, че е направила разноси, за да ѝ бъдат присъдени. Когато в съдебното производство насрещната страна дължи разноси, съгласно чл. 38, ал. 2 ЗАдв. адвокатът, оказал на страната безплатна правна защита, има право на адвокатско възнаграждение в размер, определен от съда, което възнаграждение се присъжда на адвоката. Ищецът не е оспорил наличието на предпоставките по чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗАдв.

По отношение на размера на дължимото на процесуалния представител на ответника възнаграждение следва да бъде взета предвид разпоредбата на чл. 38, ал. 2 ЗАдв., която препраща към Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения. За настоящото производство дължимото адвокатско възнаграждение възлиза на 335,08 лева, изчислено съгласно чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредбата (в приложимата към датата на сключване на договора за правна помощ и съдействие редакция – 22.07.2021 г.). С оглед изхода на настоящия спор и на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. чл. 38, ал. 2, вр. ал. 1, т. 2 ЗАдв. ищецът „Макроадванс“ АД следва да бъде осъден да заплати на адв. М. Л. Л. дължимото за настоящото производство адвокатско възнаграждение в размер на 111,86 лева съразмерно с отхвърлената част от исковете.

Воден от горното, съдът:

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО, на основание чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 9, ал. 1 ЗПК, вр. чл. 6 ЗПФУР, вр. чл. 79, ал. 1, предл. 1, вр. чл. 240, ал. 1 ЗЗД, **че съществува вземане на „Макроадванс“ АД**, ЕИК 201127485, представлявано от изпълнителния директор В. Г. С., със седалище и адрес на управление гр. София, район „Средец“, ул. „Г. С. Раковски“ № 147, ап. 14, **срещу Н. Г. В.**, ЕГН *****, с постоянен адрес гр. София, район „Надежда“,

АДРЕС, за **сумата 1000** (хиляда) **лева**, представляваща главница по Договор за потребителски кредит № 42751 от 14.07.2017 г., ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение в съда – 25.09.2020 г. до окончателното изплащане на дължимата сума, което вземане е било предмет на заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 410 ГПК от 19.10.2020 г., издадена по ч. гр. д. № 46262 по описа за 2020 г. на Софийски районен съд, Второ гражданско отделение, 60 състав.

ОТХВЪРЛЯ предявените от „Макроадванс“ АД, ЕИК 201127485, представлявано от изпълнителния директор В. Г. С., със седалище и адрес на управление гр. София, район „Средец“, ул. „Г. С. Раковски“ № 147, ап. 14, **срещу Н. Г. В.**, ЕГН *****, с постоянен адрес гр. София, район „Надежда“, АДРЕС, кумулативно обективно съединени искове, както следва: **иск с правно основание чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 9, ал. 1 ЗПК, вр. чл. 6 ЗПФУР, вр. чл. 240, ал. 2 ЗЗД** за признаване за установено спрямо ответника съществуването на вземане на ищеца за сумата в размер на 235,72 лева, представляваща договорна възнаградителна лихва за периода от 15.07.2017 г. до 14.07.2018 г.; **и иск с правно основание чл. 415, ал. 1 ГПК, вр. чл. 33 ЗПК, вр. чл. 86, ал. 1 ЗЗД** за признаване за установено спрямо ответника съществуването на вземане на ищеца за сумата в размер на 265,41 лева, представляваща лихва за забава върху главницата за периода от 15.08.2017 г. до 22.09.2020 г.

ОСЪЖДА, на основание чл. 78, ал. 1 и ал. 8 ГПК, **Н. Г. В.**, ЕГН *****, с постоянен адрес гр. София, район „Надежда“, АДРЕС, **да заплати на „Макроадванс“ АД**, ЕИК 201127485, представлявано от изпълнителния директор В. Г. С., със седалище и адрес на управление гр. София, район „Средец“, ул. „Г. С. Раковски“ № 147, ап. 14, **сумата 349,77** (триста четиридесет и девет лева и 77 ст.) **лева**, представляваща направените в заповедното и в исковото производства разноски за внесена държавна такса, депозит за вещо лице и юрисконсултско възнаграждение съразмерно с уважената част от исковете.

ОСЪЖДА, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК, вр. чл. 38, ал. 2, вр. ал. 1, т. 2 ЗАдв., „Макроадванс“ АД, ЕИК 201127485, представлявано от изпълнителния директор В. Г. С., със седалище и адрес на управление гр. София, район „Средец“, ул. „Г. С. Раковски“ № 147, ап. 14, **да заплати на адв. М. Л. Л.**, ЕГН *****, със служебен адрес гр. София, ул. „Гургулят“ № 31, дължимото за настоящото производство адвокатско възнаграждение в размер на **111,86** (сто и единадесет лева и 86 ст.) **лева** съразмерно с отхвърлената част от исковете.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

На основание чл. 7, ал. 2 ГПК на страните да се връчи препис от решението.

Заверен препис от решението да се приложи по ч. гр. д. № 46262 по описа за 2020 г. на Софийски районен съд, Второ гражданско отделение, 60 състав.

Съдия при Софийски районен съд: _____